

Yötyön teettäminen. Betonielementtien purku- ja siirtotyö.**Dnro 14/2021 (ään. 3–2), 28.6.2021**

Oikaisuvaatimus hylättiin. Työtuomioistuin on antanut valituksen johdosta päätöksensä V 2/21. Huom. Annettu liitepäätöksenä. Liitteitä ei ole mukana tässä päätöksen lyhennelmässä.

Oikaisuvaatimuksen tekijä: X Oy

Vireille: 19.2.2021

Oikaisuvaatimuksen kohteet: Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastualueen päätökset LSAVI/12152/2020 (P:n elementtitehdas) ja LSAVI/12263/2020 (R:n elementtitehdas), jotka on annettu 22.1.2021 (liitteet nro 1 - 2).

X Oy:n oikaisuvaatimus liitteineen on työneuvoston päätöksen liitteenä (liite nro 3).

Henkilöstön edustajien kuuleminen

Luottamusmies A ja työsuojeluvaltuutettu B ovat allekirjoittaneet työnantajan ohella oikaisuvaatimuksen. 15.6.2021 järjestetyssä suullisessa kuulemisessa tuli ilmi, että molempiin aluehallintoviraston tekemiin päätöksiin on virheellisesti kirjattu kuulluksi luottamusmies C, vaikka hän on ollut kuultavana vain R:n elementtitehdasta koskeneessa asiassa. Työnantajan edustaja on suullisessa kuulemisessa 15.6.2021 tuonut esille, että C on kutsuttu kuulemiseen mukaan, mutta on estynyt osallistumaan.

Käsittelyratkaisu

Työnantaja on hakenut oikaisua kahteen aluehallintoviraston tekemään päätökseen samalla oikaisuvaatimuksella. Työneuvosto katsoo tarkoituksenmukaisesti käsitellä kahta eri päätöstä koskevan oikaisuvaatimuksen yhdessä diaarinumerolla 14/2021.

Suullinen kuuleminen

Asiassa järjestettiin selvityksen saamiseksi suullinen kuuleminen tiistaina 15.6.2021 klo 10.30 – 12.

TYÖNEUVOSTON PÄÄTÖS

Oikaisuvaatimus hylättiin.

Päätöksen perustelut

X Oy on perustellut oikaisuvaatimustaan suurien ja painavien betonielementtien purkutyön vaarallisuudella. Työhön liittyy tavanomaisuudesta poikkeava työturvallisuus- ja onnettomuusriski. Mainitusta syystä purkutyö ja siihen liittyvä muu työ on hoidettava yöaikaan, jotta ne voidaan suorittaa ilman muiden työntekijöiden läsnäoloa samoissa tiloissa. Edelleen yhtiö on vedonnut siihen, että työhön ei olisi tarvittu lainkaan poikkeuslupaa, vaan sitä voitaisiin teettää yöllä työaikalain 8 §:n 2 momentin 4 kohdan perusteella.

Työaikalain 8 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan säännöllinen yötyö on mahdollista ilman poikkeuslupaa ”työssä, jota ei voi tehdä samanaikaisesti työpaikalla tehtävän säännöllisen työn kanssa”. Säännöksen perustelujen (HE 158/2018 vp s. 83) mukaan ”yötyötä voitaisiin teettää säännöllisesti töissä, joita ei voida suorittaa samanaikaisesti työpaikalla tehtävän säännöllisen työn kanssa. Tällaisina töinä voidaan pitää töitä, jotka esimerkiksi työstä aiheutuvan melun, pölyn tai muun häiriön vuoksi haittaavat säännöllisen työn tekemistä. Lisäksi työntekijöiden työturvallisuus tai asiakkaiden turvallisuus saattavat vaatia työn tehtäväksi yöaikaan.” Vastaavanlainen säännös oli jo vuoden 1996 työaikalain (605/1996) 26 §:n 1 momentin 7 kohdassa. Sen mukaan yötyötä sai teettää ”töissä, joita ei voida suorittaa samanaikaisesti työpaikalla tehtävän säännöllisen työn kanssa tai jotka ovat välttämättömiä vahinkojen estämiseksi tai niiden rajoittamiseksi”. Säännöstä perusteltiin (HE 34/1996 vp) korjaus- ja huoltotoiminnan suorittamisella yrityksen toiminnan kannalta tarkoituksenmukaisimpana aikana. Perustelujen mukaan korjauksia ja huoltotoimia joudutaan usein suorittamaan yöllä, jotta toiminta voisi jatkua normaaliin tapaan seuraavana päivänä ja jotta tuotannollisen toiminnan keskeytyksiltä välttyttäisiin. Tällaisia toimia olisivat koneiden ja laitteiden, yleensä tuotantovälineiden huolto- ja korjaustyöt. ”Säännösehdotuksen mukaan yötyö olisi sallittua sellaisissa töissä, joita ei voida suorittaa samanaikaisesti työpaikalla tehtävän säännöllisen työn kanssa. Tällaisina töinä voidaan pitää töitä, jotka aiheuttavat häiriöitä esimerkiksi melun ja pölyn muodossa säännölliselle työlle. Lisäksi työntekijöiden työturvallisuus tai

asiakkaiden turvallisuus saattavat vaatia työn tehtäväksi yöaikaan. Säännös soveltuisi niin huolto-, korjaus- ja rakennustöihin kuin muihinkin töihin, joita ei voida suorittaa samaan aikaan yrityksessä tehtävän säännöllisen työn kanssa. Tällaista työtä voisivat olla muun muassa erikoissiivoukset ja erilaiset automaattiseen tietojenkäsittelyyn liittyvät tehtävät, jotka on välttämättä tehtävä yöaikaan muiden työntekijöiden tai asiakkaiden poissa ollessa.”

Saadun selvityksen mukaan luvan kohteena oleva betonielementtien purkutyö sekä siihen liittyvä puhdistus ja siirtotyö ovat osa elementtitehtaiden säännöllistä toimintaa; ne kuuluvat betonielementtien valmistusprosessiin. Työneuvoston näkemyksen mukaan kysymys ei ole työaikalain 8 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettusta työstä, jota voitaisiin teettää ilman poikkeuslupaa. Näin ollen asiaa on arvioitava työaikalain 39 §:n 1 momentin 3 kohdan perusteella.

Työaikalain 39 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan aluehallintovirasto voi määräämillään ehdoilla myöntää luvan tehdä yötyötä työssä, joka on toiminnan luonteen vuoksi välttämätöntä tehdä yöllä ja jota ei voida vaikeuksitta tehdä pelkästään päiväsaikaan. Säännöksen perustelujen (HE 158/2018 vp, s. 121) mukaan lupa on ”haettavissa sellaiseen säännöllisesti yöaikaan tehtävään työhön, jota 8 §:n 2 momentin luettelo ei kata.” Vuoden 1996 työaikalain (605/1996) 26 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan yötyötä sai teettää aluehallintoviraston luvalla ja sen määräämin ehdoin työssä, jossa työn tekninen laatu tai muut erityiset syyt sitä vaativat. Perustelujen mukaan (HE 34/1996 vp) säännöksellä pyrittiin estämään se, ettei yötyökiellosta aiheudu kohtuuttomia vaikeuksia yllättävissä tilanteissa.

Työaikalain 39 §:n 1 momentin 3 kohdan kirjoitusasu poikkeaa vuoden 1996 työaikalain 26 §:n 1 momentin 14 kohdasta. Säännösten sanamuotoja vertaamalla voisi päättyä siihen, että poikkeuslupaviranomaisen mahdollisuus myöntää poikkeuslupa yötyöhön olisi aiempaa rajoitetumpi (välttämätöntä tehdä yöllä ja jota ei voida vaikeuksitta tehdä pelkästään päiväsaikaan vrt. työn tekninen laatu tai muut erityiset syyt). Toisaalta voimassa olevan säännöksen perusteluissa on tuotu kuitenkin esille se, että lupa olisi myönnettävissä – viranomaisen harkinnan mukaan – kaikkeen sellaiseen työhön, jota lain 8 §:n 2 momentin luettelo ei kata.

Lupaviranomaisella vaikuttaisikin olevan nykyisin laajempi toimivalta kuin vuoden 1996 työaikalain aikana, jolloin poikkeuslupaa voitiin perustella ainoastaan työn teknisellä laadulla tai erityisillä syillä.

X Oy:n mukaan tehtailla on teetetty yötyötä usean vuoden ajan poikkeusluvan nojalla. Erityisesti suullisessa kuulemisessa tuli esille, että betonin kuivumisajat vaikuttavat eri työvaiheiden ajoittumiseen. Purkutyö sekä siihen liittyvä puhdistus ja siirto ovat sijoittuneet yöaikaan. Työvaiheiden kiertoon vaikuttaa myös tehtailla suoritettava muu työ, kuten betonin valmistus (valmisbetoni) ja kuljetus asiakkaille sekä valmiiden elementtien kuljetusajankohdat.

X Oy on perustellut yötyön teettämisen tarvetta erityisesti työturvallisuustekijöillä: isojen ja painavien elementtien siirtely on turvallista juuri yöaikaan, jolloin tehtaassa tiloissa ei ole muita työtehtäviä suorittavaa henkilöstöä. Suullisessa kuulemisessa tuli kuitenkin esille, että vaikka tehtaiden kiinteillä pöydillä suoritetaan eri työvaiheita, on pöytä käytettävissä vain yhteen työvaiheeseen kerrallaan. Purkutyön yhteydessä samalla pöydällä ei siis voi olla työntekijöitä suorittamassa jotakin toista työvaihetta, vaan purkutyö on tehtävä ennen muiden työvaiheiden aloittamista kellonajasta riippumatta.

Työneuvoston saaman käsityksen mukaan purkutyön ja elementtien siirron aikana ei tehtaissa voi käytännössä olla runsaasti muita työtehtäviä suorittavia työntekijöitä. Suullisessa kuulemisessa saadussa selvityksessä ei myöskään ilmennyt työturvallisuuteen liittyviä riskejä, jotka poistuisivat sillä, että työ suoritetaan yöllä. Yötyön teettämisen tarvetta ei näin ollen voida perustella – ainakaan merkittävästi – työturvallisuusriskien minimoinnilla. Yötyön teettäminen vaikuttaakin perustuvan pääosin tarkoituksenmukaisuuteen ja työn luonteeseen (betonin kuivumisen vaatima aika ja sen vaikutus eri työvaiheiden ajalliseen sijoittumiseen). Lisäksi suullisessa kuulemisessa tuli esille työntekijöiden tyytyväisyys käytössä olleeseen työvaiheiden kiertoon, johon on sisältynyt myös yötyötä. Edelleen suullisessa kuulemisessa kävi ilmi, että tehtaiden käytössä olevat kiinteät pöydät aiheuttavat erilaisia logistisia haasteita. Ne ovat omalta osaltaan vaikuttamassa yötyön teettämisen tarpeeseen. Samassa yhteydessä tuli ilmi, että useissa muissa betonielementtitehtaissa työvälineet olisivat uudenaikaisempia kuin X Oy:llä, mikä voi vaikuttaa yötyön teettämisen tarpeeseen.

Kuten edellä tuli esille, on X Oy perustellut yötyöluvan tarvetta lähtökohtaisesti vain työturvallisuuteen liittyvillä tekijöillä. Asiassa ei – työneuvoston saaman selvityksen mukaan – ole kuitenkaan tullut esille sellaisia työturvallisuuteen liittyviä tekijöitä, joilla luvan myöntämistä voitaisiin perustella. Sen sijaan erityisesti suullisessa kuulemisessa tuotiin esille betonin kuivumisaikaan, samoin kuin logistiikkaan ja tarkoituksenmukaisuuteen liittyviä yötyön

teettämisen tarpeita. Nämä seikat voivat sinänsä olla tekijöitä, jotka voivat johtaa työaikalain 39 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun luvan myöntämiseen. Mainituista seikoista ei ole tullut kuitenkaan esille sellaista selvitystä, joiden perusteella työneuvosto voisi luvan myöntää. Näin ollen työneuvosto harkitsee oikeaksi hylätä oikaisuvaatimuksen.

Työnantaja on hakenut lupaa teettää yötyötä myös niin sanotulla remonttimiehellä. Suullisessa kuulemisessa tuli ilmi, että tehtailla ei ole ketään tässä työssä. Näin ollen työneuvosto hylkää oikaisuvaatimuksen myös tältä osin eikä myönnä lupaa teettää yötyötä remonttimiehellä.

Työneuvosto kiinnittää huomiota kuitenkin siihen, että työaikalain 8 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan säännöllinen yötyö voi olla mahdollista ilman poikkeuslupaa sellaisessa huolto- ja korjaustyössä, joka on työnantajan säännöllisen toiminnan ylläpitämiseksi välttämätöntä.

Työneuvosto huomauttaa, että oikaisuvaatimuksen hylkäämisestä huolimatta X Oy voi hakea lupaa uudelleen aluehallintovirastolta.

Sovelletut lainkohdat

Hallintolain (434/2003) 49 g §:n (581/2010) 1 momentti.

Työaikalain 8 § ja 39 §:n 1 momentin 3 kohta.

Äänestys

Päätös (3-2) perustuu puheenjohtaja Ahtelan sekä jäsenten Ilveskivi ja Rautio mielipiteeseen.

Jäsen Hjelt esitti eriävän mielipiteen, johon jäsen Salonen yhtyi.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Työaikalain 8 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan yötyötä saa teettää säännöllisesti työssä, jota ei voi tehdä samanaikaisesti työpaikalla tehtävän säännöllisen työn kanssa. Hallituksen esityksen (HE 158/2018 vp) 8 §:n perusteluissa todetaan, että ”tällaisina töinä voidaan pitää töitä, jotka esimerkiksi työstä aiheutuvan melun, pölyn tai muun häiriön vuoksi haittaavat säännöllisen työn tekemistä. Lisäksi työntekijöiden työturvallisuus tai asiakkaiden turvallisuus saattavat vaatia työn tehtäväksi yöaikaan.”

Voimassa oleva työaikalaki poikkeaa vuoden 1996 työaikalain siten, että yötyön rajoitukset eivät koske enää tilapäisesti teetetävää yötyötä. Näin ollen 8 §:n 2 momentin 4 kohta koskee nimenomaisesti säännöllisesti teetetävää työtä. Kyseisen lainkohdan sanamuodosta tai sen perusteluista ei ole luettavissa, että yötyönä teetetävä työ ei voisi olla osa säännöllisesti teetetävää työtä tai prosessia, kuten enemmistön kannassa todetaan. Tätä tukee myös se, että voimassa olevassa työaikalain yötyön salliminen ”huolto- ja korjaustyössä, joka on työnantajan säännöllisen toiminnan ylläpitämiseksi välttämätöntä” on siirretty pykälässä omaan kohtaansa (TAL 8 § 2 mom. 3 kohta).

Oikaisuvaatimuksen kohteena oleva betonielementtien purkutyö, betonielementtipöydän hionta- ja putsauustyö sekä muottikirvesmiehen ja työnjohtajan tehtävä (jäljempänä lyhennetty: betonielementtien purku- ja muu työ) ovat osa betonielementtien valmistusprosessia. Saadun selvityksen perusteella betonielementtien purku- ja muu työ on kuitenkin työtä, jota ei voida tehdä samanaikaisesti elementteilla tehtävän muun säännöllisen työn kanssa. Suullisessa kuulemisessa tuli esille, että vaikka tehtaiden kiinteillä pöydillä tehdään eri työvaiheita, on pöytä käytettävissä vain yhteen työvaiheeseen kerrallaan. Purkutyön yhteydessä samalla pöydällä ei siis voi olla työntekijöitä suorittamassa jotakin toista työvaihetta. Saamamme käsityksen mukaan purkutyön ja elementtien siirron aikana ei tehdashalleissa voi olla muita työntekijöitä ilman, että näiden työntekijöiden työturvallisuus saattaisi vaarantua. Suullisessa kuulemisessa tuli lisäksi esille, että betonin kuivumisajat vaikuttavat eri työvaiheiden ajoittumiseen ja että työvaiheiden ajoitukseen vaikuttaa myös tehtailla suoritettava muu työ, kuten betonin valmistus (valmisbetoni) ja kuljetus asiakkaille. Em. kokonaisuudesta johtuen betonielementtien purku- ja muuta työtä ei

voida teettää samanaikaisesti tehtaalla tehtävän muun säännöllisen työn kanssa ja se voidaan teettää yötyönä.

Oikaisuvaatimuksen kohteena oleva päätös kumotaan, koska yötyötä saadaan teettää X Oy:n P:n ja R:n elementtitehtailla betonielementtien purkutyössä, betonielementtipöydän hionta- ja putsaustyössä ja muottikirvesmiehen ja työnjohtajan tehtävissä suoraan työaikalain 8 §:n 2 momentin 4 kohdan perusteella. Näin ollen aluehallintoviraston ei olisi tullut käsitellä asiaa työaikalain 39 §:n mukaisena lupa-asiana.